

بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت با ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های فرزندپروری در دانشجویان کارشناسی دانشگاه صنعتی قم

علی میوه چیان^۱، حمید رفیعی هنر^۲

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی دانشگاه آزاد واحد قم

^۲ استادیار گروه تربیت، پژوهشکده اخلاق و معنویت، پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی (نویسنده مسئول)

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تعیین رابطه اعتیاد به اینترنت با ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های فرزندپروری انجام شد. روش پژوهش حاضر از نوع توصیفی همبستگی بود. جامعه آماری این تحقیق دانشجویان کارشناسی دانشگاه صنعتی قم به تعداد ۲۵۰۰ نفر بود که در سال ۱۴۰۱-۱۴۰۰ مشغول تحصیل بودند که نمونه‌ای به حجم ۲۶۰ نفر به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب شد. سنجش متغیرها بر اساس پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ IAT، پرسش‌نامه شخصیتی NEO و پرسش‌نامه اقتدار والدین PAQ بود. نتایج تحقیق نشان داد بین اعتیاد به اینترنت با ویژگی‌های شخصیتی روان‌رنجوری، سازگاری، برون‌گرایی و وظیفه‌شناسی رابطه معناداری وجود دارد. همچنین بین سبک‌فرزندپروری مقتدر و استبدادی با اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود دارد. به نظر می‌رسد ویژگی‌های شخصیتی جوانان در کنار سایر عوامل از جمله سبک‌های فرزندپروری نقشی مهم در اعتیاد به اینترنت ایفا می‌کند و لزوم توجه به این عوامل در برنامه‌های پیشگیری از اعتیاد ضروری است.

واژه‌های کلیدی: اعتیاد به اینترنت، سبک فرزندپروری، ویژگی شخصیتی

مقدمه

یکی از مهم‌ترین ویژگی‌های جامعه مدرن، تأثیر فزاینده ابزارهای ارتباطی آنلاین به‌ویژه اینترنت در بین مردم است. استفاده بیش‌ازحد از اینترنت در فرهنگ‌های مختلف دیده می‌شود و جوانان بیشتر در معرض خطرات آن قرار دارند. افزایش بیش‌ازاندازه اینترنت در سال‌های اخیر سبب شده که پدیده‌ای به‌عنوان اعتیاد به اینترنت ظهور یابد (حبیبی، ۱۳۹۵). اعتیاد به اینترنت نخستین بار در سال ۱۹۹۵ توسط گلدبرگ مطرح شد (امیری نیا و همکاران، ۱۳۹۷). اعتیاد به اینترنت به استفاده افراطی و وسواس‌گونه از اینترنت گفته می‌شود که می‌تواند باعث ایجاد مشکلات روانی، اجتماعی، شغلی، درسی و همچنین ایجاد مشکلات فیزیکی مثل چشم‌درد، کمردرد، تغییر در الگوی خواب و تغذیه در فرد شود (ملک احمدی، ۱۳۹۰).

انجمن روان‌شناسان آمریکا اعتیاد به اینترنت را یک الگوی استفاده از اینترنت که باعث موج اختلال عملکردی شده و با حالات ناخوشایند درونی در طول یک دوره دوماهه همراه باشد، تعریف کرده است (حداقل ۳ معیار در طول دو ماه): ۱- تحمل، ۲- علائم ترک، ۳- زمان استفاده از اینترنت بیش از آنچه فرد در ابتدا قصد دارد به طول انجامد، ۴- تمایل مداوم برای کنترل رفتار، ۵- صرف وقت قابل توجه برای امور مرتبط با اینترنت، ۶- کاهش فعالیت‌های اجتماعی، شغلی و تفریحی در استفاده از اینترنت، ۷- تداوم استفاده باوجود آگاهی از آثار منفی آن (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱). بررسی‌ها نشان می‌دهد که تا پایان سال ۲۰۱۷ در ایران ۵۶ میلیون و ۷۰۰ هزار کاربر اینترنت وجود داشته است که ۶۹/۱ درصد از جمعیت را شامل می‌شود. این آمار در سال ۲۰۰۰، ۳/۸ درصد و در سال ۲۰۱۰، ۴۳/۲ درصد بوده است. این آمار رشد چشمگیر تعداد کاربران اینترنت را نشان می‌دهد (رستمی، ۱۳۹۸). از آنجایی که بروز شیوع اعتیاد به اینترنت در دانشجویان در حال افزایش است، در نتیجه بیشترین تهدید و آسیب نیز متوجه این قشر از جامعه می‌شود (محمدیون، ۱۳۹۴).

یکی از عواملی که می‌تواند در اعتیاد به اینترنت نقش داشته باشد ویژگی‌های شخصیتی افراد است. شخصیت را می‌توان به‌عنوان الگوهای متمایز و ویژگی‌های اختصاصی تفکر، هیجان و رفتار توصیف کرد که سبک تعامل شخص با محیط فیزیکی و اجتماعی وی را مشخص می‌سازند. ویژگی‌های شخصیت بیانگر مشخصات نسبتاً پایداری در روحیه افراد است که در طول زندگی آن‌ها و به‌هنگام مواجهه با موقعیت‌های مختلف به‌صورت ثابت و منسجمی بروز می‌کنند (هاشمی، ۱۳۹۰).

امروزه شیوه‌ی تحلیل عوامل در تبیین ساختار شخصیت بر اساس صفات، پیشگام‌ترین روش است که افق‌های جدیدی به روی روان‌شناسان شخصیت گشوده است. پس از چندین دهه پژوهش روان‌شناسان شخصیت در حال نزدیک شدن به یک توافق عمومی در مورد ویژگی‌های شخصیتی انسان می‌باشند: مدل پنج عاملی یا پنج عامل اصلی شخصیت. کاستا و مک گری (۱۹۸۸) برنامه‌ای را در پیش گرفتند که پنج عامل بزرگ شخصیت را شناسایی کردند (شمس‌راوندی و همکاران، ۱۳۹۹). این صفات عبارت‌اند از: ۱) روان‌رنجوری (Neuroticism)، ۲) برون‌گرایی (Extraversion)، ۳) گشودگی به تجربه (Openness to experience)، ۴) سازگرای (Agreeableness)، ۵) وظیفه‌شناسی (Conciseness). روان‌رنجوری یا پایداری عاطفی که با احساسات منفی همچون احساس اضطراب، عصبی بودن، غم و تنش همراه است. برون‌گرایی بر یک تمایل یا انرژی نسبت به محیط اجتماعی و مادی که در برگیرنده صفاتی همچون اجتماعی بودن، فعال، جسور و عواطف مثبت است، اشاره دارد. افراد دارای ویژگی گشودگی به تجربه عمدتاً به لحاظ فکری کنجکاو، خلاق و دارای قوه تخیل قوی هستند. توافق‌پذیری در برگیرنده صفاتی همچون نوع دوستی، اعتماد و فروتنی است و وظیفه‌شناسی کنترل تمایلات درونی اجتماع‌پسند است که تکلیف و هدف‌مداری رفتار را تسهیل می‌کند و شامل صفاتی همچون تفکر قبل از عمل، به تعویق انداختن لذت، پیروزی از هنجارها و ارزش‌ها، سازماندهی و اولویت‌قائل شدن برای وظیفه است (سعادت‌ظاهر و همکاران، ۱۴۰۰).

^۱ Goldberg, I.

^۲ McCrae, R.R & Costa Jr, P

به لحاظ نظری بین عامل روان‌رنجوری و اعتیاد به اینترنت، فصول مشترک و همپوشی زیادی وجود دارد، درحالی‌که بین سازه‌های نظری برون‌گرایی و باوجدان بودن از یک‌طرف و اعتیاد به اینترنت از طرف دیگر، تباین و تضاد دیده می‌شود (خانجانی و همکاران، ۱۳۹۰). تحقیقات نشان داده‌اند که اعتیاد به اینترنت با تیپ‌های شخصیتی درون‌گرا و دارای رفتار احساسی ارتباط دارد. همچنین جست‌وجوی مطالب تازه و نیز ارتباط اجتماعی بالا، معنی‌دارترین پیش‌بینی کننده برای اعتیاد به اینترنت است. لاندرس و باری (۲۰۰۶) نشان داده‌اند افراد دل‌پذیر، باوجدان و برون‌گرا گرایش کمتری به استفاده از اینترنت دارند. نتایج تحقیقات شایق و همکاران (۱۳۸۸) ارتباط معنی‌داری میان روان‌رنجوری و اعتیاد به اینترنت در نوجوانان پیدا کرد و نیز رابطه معناداری میان خوشایندی و وظیفه‌شناسی در نوجوانان یافت شد و این اعتیاد در نوجوانان پسر بیشتر از دختر مشهود بود (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۱).

محیط خانه، نخستین و بادوام‌ترین عاملی است که در رشد شخصیت فرزندان تأثیر می‌گذارد و افراد خانواده نقش بسیار مؤثری را در آشنا کردن کودکان به زندگی جمعی و فرهنگی جامعه دارند. خانواده یکی از عوامل مؤثر در رفتار فرزندان هست. در یک خانواده، طرز ارتباط به نحوی است که محیط را برای تأمین احتیاجات اساسی فرزندان، چه در زمینه جسمی و چه در زمینه روانی و یا اجتماعی مساعد می‌سازد. فقدان ارتباط با والدین در زندگی کودکان، به فعل‌وانفعالات والد-فرزندی ضعیف‌تر و سطحی‌تر منجر خواهد شد و این مسئله به نوبه خود سبب بروز مشکلات پیچیده در آینده فرزند می‌شود. تعارض خانوادگی شدید و پیوند خانوادگی ضعیف با طیف گسترده‌ای از رفتارهای مخرب نوجوانان از جمله سو استفاده از فضای مجازی از جمله اینترنت ارتباط دارد. افراد در معرض خطر اعتیاد معمولاً فاقد خانواده گرم و صمیمی هستند (رستمیان، ۱۳۹۵). یکی از ویژگی‌های مهم در خصوص مربوط به خانواده، سبک فرزندپروری والدین است. دینا بامریند، نظریه پرداز مشهور فرزندپروری معتقد است که فرزندپروری به تفاوت‌های رایج تلاش‌های والدین برای کنترل فرزندان و اجتماعی کردن آن‌ها می‌پردازد. بر اساس نظر بامریند سه مدل یا سبک فرزندپروری قابل تفکیک است که عبارت‌اند از: مدل مقتدر، استبدادی و سهل‌گیرانه. در سبک فرزندپروری استبدادی، والدین قوانین بسیاری تعیین می‌کنند و اصول بسیار محدود کننده‌ای دارند. کودکانی که والدین استبدادی دارند، مضطرب، منزوی و ناراضی هستند. در سبک سهل‌گیرانه والدین مهربان و پذیرنده هستند و در عین حال از کنترل کردن فرزندان‌شان اجتناب می‌ورزند. فرزندپروری مقتدرانه شامل هدایت بیشتر و قوانین و معیارها در عین حفظ گرمی و نزدیکی عاطفی است. این سبک با سطوح بالای درگیری والدین در امور مربوط به فرزندان، سطوح بالای فرزندپروری مثبت، نظارت زیاد بر فرزندان و سطوح پایین انضباط متناقض سازگاری دارد (نریمانی و همکاران، ۱۴۰۰).

بین سبک فرزندپروری و گرایش نوجوانان به اعتیاد رابطه معناداری وجود دارد. نقش مادر در خانواده‌های دارای فرزندان معتاد از نظر روانی و عاطفی بسیار کم‌رنگ است. کنترل خانوادگی ضعیف، روابط سست عاطفی خانواده، عملکرد ضعیف والدین در خانواده، با ابتلا به اعتیاد فرزندان رابطه دارد. به‌طوری‌که نتایج بررسی‌های صورت گرفته نشان می‌دهد سبک‌های فرزندپروری مبتنی بر تحمیل و اجبار و فقدان حمایت به ایجاد مشکلات رفتاری از جمله اعتیاد به اینترنت در میان نوجوانان منجر می‌گردد (رستمیان، ۱۳۹۵).

به نظر می‌رسد که سبک فرزندپروری سهل‌گیر، بیشترین تأثیر را در گرایش به اعتیاد به اینترنت دارد. علاوه بر آن، بین اعتیاد به اینترنت و تنهایی رابطه معنی‌داری وجود دارد. همچنین سوءاستفاده عاطفی در دوران کودکی، افسردگی و اضطراب، پیش‌بینی کننده اعتیاد به اینترنت هست (طباطبایی راد و همکاران، ۱۳۹۵).

موضوع اعتیاد به اینترنت یکی از دغدغه‌های اصلی فرهنگی کشور هست، به‌طوری‌که براساس تحقیقات انجام‌شده گروه جوانان و دانشجویان دچار مشکلات و آسیب‌های منتج از اعتیاد به اینترنت می‌باشند. از طرف دیگر تاکنون چنین تحقیقی در

^۲ Landerse, R.N & Bury, J. L.

^۴ Baumrind, D

دانشجویان شهر قم انجام نشده است، با توجه به اینکه قم یکی از کلان‌شهرهای کشور می‌باشد بررسی این تحقیق در آن می‌تواند الگویی برای بررسی این مشکل حتی در سایر کلان‌شهرها فراهم سازد. همچنین جوانان قم به علت اینکه در مرکز تشیع ایران هستند نیاز به بررسی بیشتر دارند.

این پژوهش در صدد پاسخگویی به این سوال است که آیا بین اعتیاد به اینترنت با ویژگی‌های شخصیتی و سبک‌های فرزندپروری در دانشجویان ارتباط معنادار وجود دارد؟

روش پژوهش

روش تحقیق بر اساس هدف، کاربردی می‌باشد، زیرا هدف از این تحقیق به دست آوردن دانش لازم برای برآورده سازی نیازی مشخص می‌باشد، همچنین تحقیق حاضر بر اساس نوع داده‌ها کمی می‌باشد، زیرا از داده‌های کمی (پرسش‌نامه) استفاده می‌شود. تحقیقات کمی در دسته تحقیقات توصیفی تحلیلی و تحقیق همبستگی قرار می‌گیرد.

جامعه آماری این پژوهش کلیه دانشجویان مقطع کارشناسی دانشگاه صنعتی قم به تعداد ۲۵۰۰ نفر بود که در سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ مشغول تحصیل بودند. با توجه به اپیدمی کرونا و دسترسی به گروه محدودی از دانشجویان و همچنین به علت محدودیت زمانی در انجام پژوهش تعداد ۲۶۰ نفر به عنوان نمونه اکتفا شد. اگر چه تعداد نمونه بر اساس جدول مورگان ۳۳۰ نفر باید انتخاب می‌شد اما برای پژوهش‌های توصیفی نمونه‌ای به حجم حداقل ۱۰۰ نفر کفایت می‌کند و همچنین در پژوهش‌های از نوع همبستگی حداقل حجم نمونه ۵۰ نفر برای بیان چگونگی رابطه ضرورت دارد (دلاور، ۱۳۹۸، ص. ۹۹). برای انتخاب نمونه از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد. به این صورت که لینک پرسش‌نامه از طریق شبکه اجتماعی در گروه دانشجویان ارسال شد و دانشجویان به صورت داوطلبانه انجام دادند.

برای جمع آوری داده‌ها، ابزارهای متعددی وجود دارد. در پژوهش حاضر جهت سنجش متغیرهای تحقیق از سه ابزار برای گردآوری اطلاعات استفاده شده است: (۱) پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت (IAT) (۲) پرسش‌نامه ویژگی شخصیت (NEO) (۳) پرسش‌نامه سبک فرزندپروری ادراک شده (PAQ)، که در ادامه به توصیف هر کدام از این ابزارها پرداخته خواهد شد.

پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت (IAT) در سال ۱۹۹۸ توسط کیمبرلی یانگ ساخته شد و در زمینه سنجش اعتیاد اینترنتی مورد استقبال بسیاری قرار گرفت. این پرسش‌نامه در ۲۰ آیت تم طراحی شده، خود اجرا بوده و به روش لیکرت نمره‌گذاری می‌شود و دارای ۶ درجه می‌باشد.

مکمران و ویدیانته در مطالعات خود تحت عنوان بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسش‌نامه اعتیاد به اینترنت یانگ، روایی همگرای این پرسش‌نامه را بسیار بالا گزارش کرده‌اند و ضریب همبستگی آن را ۰/۸۱ گزارش کرده‌اند. در مطالعه علوی اعتبار نسخه فارسی این آزمون به روش آلفای کرونباخ برابر با ۰/۸۸ محاسبه شد که نشان‌دهنده اعتبار بسیار مطلوب آن است. بحری و همکاران ۱۳۹۰ در مطالعه خود اظهار داشتند که این پرسش‌نامه استاندارد است و پایایی آن با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ گزارش شده است (صادقی، ۱۳۹۸).

کیم و همکاران، آلفای کرونباخ بیش از ۰/۹ را به دست آورده‌اند. در ایران نیز در اجرای آزمون اعتیاد به اینترنت ۲۰ سؤالی یانگ، در پژوهش قاسم‌زاده و همکاران (۱۳۸۶) آلفای کرونباخ ۰/۸۸۳ به دست آمد (شناگوی محرر و همکاران، ۱۳۹۷) و

^۱Young, K.S

^۲McMoran, M & Widiante, S.

^۳Kim, J.

همچنین یانگ روایی آزمون برابر با ۰/۸۵٪ و ضریب پایایی آن را با استفاده از آلفای کرونباخ برابر با ۰/۹۲ بدست آورده است (حسن‌زاده و همکاران، ۱۳۹۵).

پرسش‌نامه اقتدار والدینی (PAQ) توسط جان آر. بوری در سال ۱۹۹۱ ساخته شده است که از ۳۰ گویه و ۳ خرده مقیاس سبک آسان‌گیر (۱۰ سؤال)، سبک مستبدانه (۱۰ سؤال) و والدین سبک مقتدر منطقی (۱۰ سؤال) تشکیل شده است که به منظور سنجش اقتدار والدین بکار می‌رود و همچنین نمره‌گذاری پرسش‌نامه به صورت طیف لیکرت ۵ نقطه‌ای می‌باشد. این پرسش‌نامه در پژوهش‌های متعددی مورد بررسی قرار گرفته است و اعتبار و روایی آن در حد مطلوبی گزارش شده است. ضرایب پایایی قابل قبولی توسط بوری ۱۹۹۱ برای این آزمون گزارش شده است. این ضرایب برای مادران مقتدر ۰/۷۸، مادران مستبد ۰/۸۶، مادران سهل‌گیر ۰/۸۱ گزارش شده است. ضرایب ثبات درونی هر بعد از پرسش‌نامه هم توسط بوری برای مادران سهل‌گیر ۰/۷۵، مادران مستبد ۰/۸۵، مادران مقتدر ۰/۸۲، پدران سهل‌گیر ۰/۷۴، پدران مستبد ۰/۸۷ و پدران قاطع ۰/۸۵ به دست آمده است. وی همچنین روایی تشخیصی این پرسش‌نامه را معتبر گزارش کرده است (فیروزی و همکاران، ۱۳۹۶).

اژه‌ای و همکاران (۱۳۹۰) در جدیدترین پژوهش آلفای این مقیاس را برای سبک مقتدرانه، مستبدانه و آسان‌گیر به ترتیب ۰/۸۹، ۰/۹۵ و ۰/۸۴ گزارش نموده اند (نیری، ۱۳۹۷).

پرسش‌نامه شخصیت NEO برای سنجش ابعاد شخصیتی (روان‌رنجوری، برون‌گرایی، گشودگی به تجربه، توافق و مسئولیت‌پذیری) توسط مک‌گری و کاستا (۱۹۸۵) ساخته شده است. این پرسش‌نامه دارای فرم بلند ۲۴۰ سؤالی و فرم کوتاه ۶۰ سؤالی می‌باشد. در این پژوهش به دلیل زمان محدود و سهولت در جمع‌آوری اطلاعات از پرسش‌نامه فرم کوتاه استفاده شد. پاسخنامه این پرسش‌نامه بر اساس مقیاس لیکرتی (کاملاً مخالفم، مخالفم، بی‌تفاوت، موافقم و کاملاً موافقم) تنظیم شده است. همسانی درونی این آزمون برای عوامل C, A, O, E, N به ترتیب ۰/۹۳، ۰/۸۷، ۰/۸۹، ۰/۷۶ و ۰/۸۶ گزارش شده است، همچنین در روش بازآزمایی کوتاه‌مدت، ضریب همبستگی نمره‌های نوبت اول و نوبت دوم که بافاصله بین ۲-۳ هفته اجرا شده برای هر یک از عوامل به ترتیب برابر با N(۰/۸۴)، E(۰/۸۲)، O(۰/۷۷)، A(۰/۶۵) و C(۰/۸۶) گزارش شده است (بنی‌اسدی، ۱۳۹۸).

کاستا و مک‌گری، آلفای کرونباخ را برای عامل روان‌رنجوری ۰/۸۶، برون‌گرایی ۰/۸۰، گشودگی ۰/۷۵، موافق بودن ۰/۶۹ و باوجدان بودن ۰/۷۹ و ضرایب روایی پرسش‌نامه را از ۰/۵۶ تا ۰/۶۲ گزارش کرده‌اند. پایایی و روایی این پرسش‌نامه در تحقیقات متعدد معتبر بین‌المللی و نیز در داخل کشور تأیید شده است (عسگری زاده و همکاران، ۱۳۹۸).

روایی این آزمون در ارتباط با آزمون‌های مختلف شخصیت سنجیده شده است که از جمله همبستگی با آزمون ۱۶ عاملی کتل برابر با ۰/۸۶ و با مقیاس CPI^۹ برابر ۰/۶۲ می‌باشد، همچنین بین پرسش‌نامه ریخت‌مایرزبريگز^{۱۰}، پرسش‌نامه شخصیتی مینه‌سوتا^{۱۱}، پرسش‌نامه تجدیدنظر شده کالیفرنیا^{۱۲}، بررسی مزاج گیل‌فورد و زاگرمین^{۱۳}، سیاهه یا فهرست رگه‌ها^{۱۴} و مقیاس رگه بین‌فردی رابطه بالایی مشاهده شده است. این یافته‌ها نشانگر روایی مناسب این پرسش‌نامه است (معمار، ۱۳۹۸).

^۹Buri, J.R.

^{۱۰}California Psychological Inventory

^{۱۱}Myers berigs

^{۱۲}MMPI

^{۱۳}Job Involvement Questionnaire (JIQ)

روش تجزیه و تحلیل داده‌ها

در تحلیل آماری داده‌ها و روش‌های تحلیل توصیفی و استنباطی بدین شرح استفاده شد: برای تجزیه و تحلیل داده‌ها از شاخص‌های آمار توصیفی (فراوانی داده‌ها، توصیف داده‌ها) و شاخص‌های آمار استنباطی (ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل رگرسیون) استفاده شد و با استفاده از نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۴ مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفته است.

یافته‌ها

اطلاعات جمعیت شناختی آزمودنی‌ها بدین صورت بود: از نظر جنسیت ۴۵/۴ درصد زن و ۵۴/۶ درصد مرد بودند. از نظر وضعیت تأهل ۹۳/۸ درصد آزمودنی‌ها مجرد و ۶/۲ درصد متأهل بودند. از نظر سن ۹۰ درصد ۲۰ تا ۲۵ سال، ۴/۶ درصد ۲۶ تا ۳۰ سال، ۵/۴ درصد ۳۱ سال به بالا بودند.

پیش از انجام آزمون فرضیه‌ها باید به آزمون نرمال بودن توزیع داده‌ها پرداخت. لذا از آزمون کولموگروف-اسمیرنوف جهت تشخیص نوع توزیع داده‌ها استفاده شده است. بدین منظور توزیع داده‌های مربوط به متغیرهای پژوهش در سطح معناداری ۰,۰۵ مورد بررسی قرار گرفته‌اند که نتایج در جدول ۲ آمده است.

جدول ۱. آزمون کولموگروف-اسمیرنوف

اعتیاد اینترنت	روان رنجوری	وظیفه‌شناسی	سازگاری	گشودگی	برون گرایی	اقتدار	سهل گیر	استبدادی
۰/۰۸۷	۰/۰۸۷	۰/۰۶۵	۰/۰۶۷	۰/۰۵۴	۰/۰۵۲	۰/۰۶۴	۰/۱۲۲	۰/۰۵۰
۰/۲۰۰	۰/۱۰۰	۰/۲۰۰	۰/۲۰۰	۰/۲۰۰	۰/۲۰۰	۰/۲۰۰	۰/۱۰۰	۰/۲۰۰

بر اساس نتایج مندرج در جدول، سطح معناداری آماره محاسبه شده برای تمامی متغیرها بزرگ‌تر از ۰,۰۵ می‌باشد؛ بنابراین فرض نرمال بودن توزیع نمرات پذیرفته می‌شود.

فرضیه اول: بین ویژگی‌های شخصیتی (سازگاری، گشودگی به تجربه، وظیفه‌شناسی، روان رنجوری و برون گرایی) با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد.

جدول ۲. آزمون ماتریس همبستگی برای بررسی رابطه اعتیاد اینترنت و ویژگی‌های شخصیت

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
اعتیاد به اینترنت	۱					

(۱)					
سازگاری (۲)	۰/۳۶۱**	۱			
گشودگی (۳)	۰/۱۲	۰/۱۲۲*	۱		
وظیفه‌شناسی (۴)	۰/۲۷۸*	۰/۲۸۰*	۰/۴۳	۱	
روان‌رنجوری (۵)	۰/۴۰۶*	۰/۱۹۵*	۰/۰۲۷	۰/۵۵۵*	۱
برون‌گرایی (۶)	۰/۲۴۹*	۰/۳۳۹*	۰/۱۷۶*	۰/۵۶۶*	۰/۵۹۱*

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

با توجه به جدول، بین اعتیاد و ویژگی شخصیت روان‌رنجوری ($R = 0/406$ ، $p < 0/01$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. ولی بین نمرات اعتیاد به اینترنت و ابعاد برون‌گرایی ($R = -0/249$ ، $p < 0/01$)، وظیفه‌شناسی ($R = -0/278$ ، $p < 0/01$) و سازگاری ($R = -0/361$ ، $p < 0/01$) همبستگی منفی معناداری وجود دارد و همچنین بین اعتیاد به اینترنت و ویژگی گشودگی به تجربه رابطه معناداری یافت نشد. می‌توان نتیجه گرفت با افزایش عامل شخصیتی روان‌رنجوری میزان اعتیاد به اینترنت افزایش می‌یابد و همچنین با افزایش عوامل برون‌گرایی، وظیفه‌شناسی و سازگاری میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد.

جدول ۳. مدل رگرسیونی تغییرات اعتیاد به اینترنت

Sig	T	Beta	SE	B	F	R*R	R	
0/00	7/14	0/406	0/006	0/42	51/29	0/165	0/406	روان‌رنجوری
0/00	-4/12	-0/249	0/008	-0/34	17/13	0/062	0/249	برون‌گرایی
0/853	-0/186	0/012	0/009	-0/02	0/35	0/000	0/012	گشودگی
0/00	-6/212	-0/361	0/009	-0/56	38/58	0/130	0/361	سازگاری
0/00	-4/65	-0/278	0/008	-0/38	21/61	0/077	0/278	وظیفه

با توجه به جدول، ویژگی شخصیتی روان‌رنجوری ($R^*R = 0/165$) ۱۶ درصد از تغییرات اعتیاد اینترنت را پیش‌بینی می‌کند. همچنین ویژگی شخصیتی برون‌گرایی ($R^*R = 0/062$) ۶ درصد از تغییرات اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند. به علت سطح معناداری $p > 0/05$ ($0/853$) ویژگی شخصیت گشودگی پیش‌بینی کننده خوبی برای اعتیاد به اینترنت نمی‌باشد. ویژگی شخصیت سازگاری ($R^*R = 0/13$) ۱۳ درصد اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند. ویژگی وظیفه‌شناسی ($R^*R = 0/077$) ۷ درصد از تغییرات اعتیاد به اینترنت را پیش‌بینی می‌کند.

فرضیه دوم: بین سبک‌های فرزندپروری (مقتدر، استبدادی و سهل‌گیر) با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود دارد.

جدول ۴. آزمون ماتریس همبستگی برای بررسی رابطه اعتیاد اینترنت و سبک فرزندپروری

متغیر	(۱)	(۲)	(۳)	(۴)
اعتیاد به اینترنت (۱)	۱			
اقتدار (۲)	$-.031^{**}$	۱		
استبدادی (۳)	$.039^{**}$	$-.041^{**}$	۱	
سهل گیر (۴)	$-.089$	$.028^{**}$	$-.037^{**}$	۱

* $p < 0.05$, ** $p < 0.01$

با توجه به جدول، بین اعتیاد به اینترنت با سبک فرزندپروری استبدادی ($R = .0496$ ، $p < .01$) رابطه مثبت معناداری وجود دارد. بین اعتیاد به اینترنت با سبک مقتدر ($R = -.0211$ ، $p < .01$) رابطه منفی وجود دارد و بین اعتیاد به اینترنت و سبک سهل گیر رابطه معناداری وجود ندارد. یعنی می‌توان نتیجه گرفت با افزایش سبک فرزند پروری استبدادی میزان اعتیاد به اینترنت در فرزندان بیشتر می‌شود و همچنین با افزایش سبک فرزندپروری مقتدر میزان اعتیاد به اینترنت در فرزندان کاهش می‌یابد.

جدول ۵. مدل رگرسیونی تغییرات اعتیاد به اینترنت

R	R* R	F	B	SE	Beta	T	Sig
مقتدر	$.0211$	$5/962$	$-.033$	$.013$	$-.0211$	$-2/442$	$.00$
استبدادی	$.0496$	$41/686$	$.063$	$.01$	$.0496$	$6/457$	$.00$
سهل گیر	$.089$	$1/024$	$-.018$	$.017$	$-.089$	$-1/012$	$.314$

با توجه به جدول، سبک فرزندپروری مقتدر ($R^*R = .044$) ۴ درصد از تغییرات اعتیاد اینترنت را پیش بینی می‌کند. همچنین سبک فرزندپروری مستبد ($R^*R = .0246$) ۲۴ درصد از تغییرات اعتیاد به اینترنت را پیش بینی می‌کند و همچنین سبک فرزندپروری سهل گیر ($R^*R = .008$) قادر به پیش بینی اعتیاد به اینترنت نمی‌باشد.

بحث و نتیجه گیری:

یافته‌های پژوهش حاضر نشان داد که ویژگی شخصیت روان رنجوری و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معناداری داشتند. به عبارتی با افزایش روان رنجوری، میزان اعتیاد به اینترنت افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج به دست آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی، شائق و همکاران (۱۳۸۸)، تمنایی فر و همکاران (۱۳۹۱)، موسوی اقدام (۱۳۹۶)، زینب خانجانی و همکاران (۱۳۹۰)، محمدیون (۱۳۹۴)، هاشمی (۱۳۹۰)، سالاروندیان (۱۳۹۳)، ماستبند (۱۳۹۴)، کایس و همکاران (۲۰۱۶)،^۴ بلاخنیو و همکاران (۲۰۱۷)، ژو و همکاران (۲۰۱۷) همسو می‌باشد.^۱

^۱Kayis, A.R.^۲Blachnio, A

از جمله ویژگی‌های اشخاص روان‌رنجوری این است که هیجانات منفی از جمله غم، خشم، کم‌رویی و احساس گناه بیشتری نسبت به دیگران تجربه می‌کنند. همچنین درجه انطباق ضعیف‌تری با دیگران دارند و از نظر عاطفی بی‌ثبات هستند. از این‌رو به نظر می‌رسد حضور در شبکه‌های اجتماعی مجازی برای این افراد اضطراب کمتری را نسبت به ارتباطات رو در رو ایجاد می‌کند. از سوی دیگر تحریف‌های شناختی این افراد درباره خود از جمله تردید به خود، خود شایستگی پایین و خود تأییدی ضعیف منجر به این مسئله می‌گردد که آنها از گروه‌های مجازی پاسخ‌های مثبت‌تر و با تهدید کمتری دریافت نمایند (دهقانی و همکاران، ۱۳۹۸).

روان‌رنجوری شامل احساسات منفی مانند عصبانیت، ناراحتی، دست‌پاچی، باورهای نامعقول و غیر واقع بینانه، کنترل بسیار کم تکانه‌ها در مقابل نیازها، احساس ناامنی، تنیدگی، اضطراب، افسردگی، خصومت و آسیب‌پذیری است. بنابراین این احتمال وجود دارد که افراد روان‌رنجور، در مقایسه با افراد عادی، توانایی کمتری برای مقابله با چالش‌های زندگی روزمره داشته باشند. این در حالی است که گمنامی افراد در فضای مجازی و اینترنت فضای امن‌تری را برای این گروه ایجاد می‌کند و باعث جذب بیشتر آنان می‌شود (رستمی و همکاران، ۱۳۹۵).

افراد روان‌رنجور اغلب به‌صورت هیجان‌مدار با رویدادها مواجه می‌شوند و به انکار، حواس‌پرتی و مصرف داروهای مخدر متوسل می‌شوند و کمتر از حل مسئله و پذیرش استفاده می‌کنند، در نتیجه در زندگی استرس بیشتری را تجربه می‌کنند (کاکاوند و همکاران، ۱۳۹۶). افراد دارای سطح بالای استرس برای فرار از این فشار روانی و پیدا کردن جایگزینی برای زندگی بی‌نشاط، به اینترنت و فضای مجازی پناه می‌آورند که این شرایط زمینه را برای وابستگی بیشتر آن‌ها به اینترنت مهیا می‌کند و از سوی دیگر احتمال دارد که سطح بالای استرس در نتیجه عوارض اعتیاد به اینترنت باشد؛ به‌طوری‌که افراد معتاد به اینترنت، به دلیل وابستگی و تغییر ایجادشده در سبک زندگی آن‌ها، مستعد اختلالات روانی می‌شوند و دچار استرس و اضطراب می‌گردند (فرد آقایی و همکاران، ۱۳۹۸).

یافته بعدی پژوهش نشان داد که ویژگی شخصیت برون‌گرایی و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معناداری داشتند. به عبارتی با افزایش برون‌گرایی، میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی تمنایی فر و همکاران (۱۳۹۱)، موسوی اقدم (۱۳۹۶)، خانجانی و همکاران (۱۳۹۰)، محمدیون (۱۳۹۴)، هاشمی (۱۳۹۰)، سالاروندیان (۱۳۹۳)، ماست‌بند (۱۳۹۴)، ازتورک و همکاران (۲۰۱۵)، کایس و همکاران (۲۰۱۶)، بلاخنیو و همکاران (۲۰۱۷) همسو و با یافته‌های پژوهش‌های ژو و همکاران (۲۰۱۷) ناهم‌سو می‌باشد.

برخی از افراد به دلیل ویژگی‌های شخصیتی که دارند در ارتباط رودررو احساس رضایت و ارزشمندی کمتری دارند و از اینترنت به عنوان جایگزینی برای ارتباط میان فردی استفاده می‌کنند. این افراد در طول تعاملات اجتماعی آنلاین احساس اطمینان بیشتری دارند. اینترنت به عنوان جانشین اجتماعی برای تعاملات اجتماعی چهره به چهره مورد استفاده قرار می‌گیرد. اینترنت با فراهم کردن یک دنیای مجازی امکان ایجاد ارتباط و ابراز عقاید و فضای لازم برای بروز هیجانات فرد فراهم می‌آورد و فرد به راحتی می‌تواند در هر زمان و مکانی با دیگران ارتباط برقرار کند (مجیدی کاکرودی، ۱۳۹۴).

افراد برون‌گرا نسبت به دنیای بیرونی رویکردی پراثری دارند و به‌طور کلی به توصیف و ابراز هیجان‌های مثبت پرداخته و جرئت ورز، فعال و اجتماعی هستند. این افراد تمایل دارند که انرژی خود را صرف موقعیت‌های اجتماعی کنند و از تعامل‌های اجتماعی لذت می‌برند. درحالی‌که افراد درون‌گرا یا دارای سطوح پایین برون‌گرایی از دیگران کناره‌جویی کرده، غیرفعال بوده و کمتر به ابراز هیجان‌های مثبت خود می‌پردازند. این افراد ممکن است به اینترنت برای تعامل با سایرین پناه ببرند، چون در فضای مجازی تعامل‌های هیجان‌زا و غنی با دیگران تدارک دیده نشده و برقراری ارتباط چهره به چهره وجود ندارد؛ بنابراین

^۱Zhou, Y^۲Öztürk, c.

آن‌ها می‌توانند گمنام باقی‌مانده و تبادل اطلاعات به سایرین را کنترل کنند. از این‌رو افراد با سطوح بالای برون‌گرایی کمتر در معرض اعتیاد به اینترنت قرار می‌گیرند (زنجانی و همکاران، ۱۳۹۴). همچنین می‌توان گفت که ایجاد ارتباط از طریق اینترنت برای افراد خجالتی راحت‌تر است و آنها به دور از هر گونه اضطراب اجتماعی، وارد فعالیت‌ها و تعاملات دنیای مجازی می‌شوند (مانند اتاق‌های چت یا سایت‌های شبکه‌های اجتماعی) و به زعم خود نیازهای اجتماعی خود را برآورده می‌سازند و این امر آنان را پیش از پیش از اجتماع گریزان کرده و در خود فرو رفته می‌سازد (فتاحی و همکاران، ۱۳۹۰).

در یافته بعدی پژوهش ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معناداری داشتند. به عبارتی با افزایش وظیفه‌شناسی، میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی موسوی اقدام (۱۳۹۶)، خانجانی و همکاران (۱۳۹۰)، محمدیون (۱۳۹۴)، هاشمی (۱۳۹۰)، سالاروندیان (۱۳۹۳)، ماست‌بند (۱۳۹۴)، کایس و همکاران (۲۰۱۶)، بلاخنیو و همکاران (۲۰۱۷)، ژو و همکاران (۲۰۱۸) همسو و با پژوهش تمنایی فر و همکاران (۱۳۹۱) ناهم‌سو می‌باشد.

با وجدان بودن شامل مهارت‌ها تحت نسخه‌های تجویز شده از سوی جامعه می‌باشد که سبب تسهیل رفتارهای معطوف به هدف و وظایف فرد می‌گردد. این بُعد بر اراده و قابلیت اطمینان تأکید می‌کند و شامل ویژگی‌هایی مثل دقیق بودن، مسئولیت‌پذیری و برنامه‌ریزی، سخت‌کوشی و جهت‌گیری به‌سوی پیشرفت و پشتکار است. این ویژگی‌ها به افراد کمک می‌کنند که چالش‌های زندگی را قابل کنترل و فرصتی برای یادگیری بدانند و به‌جای گریز و اجتناب از مسائل و مشکلات به مقابله هدفمند با آن‌ها بپردازند. مسلماً افرادی که دارای ویژگی‌هایی چون دقیق بودن، برنامه‌ریزی داشتن، سخت‌کوشی و تلاش برای پیشرفت هستند نمی‌توانند ساعات طولانی و بدون هدف پای اینترنت بنشینند و وقت خود را اتلاف کنند که توجیه‌کننده رابطه منفی بین با وجدان بودن با اعتیاد به اینترنت می‌باشد (اکبری و همکاران، ۱۳۹۰). از طرفی کسانی که در این ویژگی شخصیتی نمرات کمتری کسب می‌کنند، اغلب در به کارگیری اصول اخلاقی زیاد دقیق نبوده و تلاش چندانی برای رسیدن به اهداف خود نشان نمی‌دهند. از سوی دیگر شواهد نشان می‌دهد که این افراد بسیار لذت‌گرا بوده و علاقه زیادی به امور لذت‌آور دارند. نمرات پایین در سازگاری و با وجدان بودن منجر به شکل‌گیری هیجان‌خواهی تکانشی می‌شود که این ترکیب شخصیتی به طور ویژه، فرد را در معرض ارتکاب رفتارهای پرخطر مانند مصرف مواد مخدر و اعتیاد قرار می‌دهد (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۶). به گفته فرانگوس و فراگکوس (۲۰۱۱) شبکه‌های اجتماعی^۱ از قبیل فیس‌بوک می‌توانند وقت بسیار زیادی را از افرادی که نمره پایینی از ویژگی شخصیتی وظیفه‌شناسی آورده‌اند بگیرد، زیرا این دسته از افراد اراده لازم را برای کنترل مدت‌زمان استفاده از این سایت‌ها ندارند (حسینی بهشتیان، ۱۳۹۱).

در یافته بعدی پژوهش ویژگی شخصیت سازگاری و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معناداری داشتند. به عبارتی با افزایش سازگاری، میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی موسوی اقدام (۱۳۹۶)، خانجانی و همکاران (۱۳۹۰)، محمدیون (۱۳۹۴)، سالاروندیان (۱۳۹۳)، کایس و همکاران (۲۰۱۶) همسو و با پژوهش ماست‌بند (۱۳۹۴) ناهم‌سو هست.

افراد دارای سازگاری بالا نسبت به دیگران برخوردی دوستانه دارند و اجتماعی، گرم و اعتمادکننده هستند. درحالی که افراد دارای سطوح پایین سازگاری بیشتر به بحث با دیگران پرداخته و غیر مشارکت و زمخت هستند. از این بنظر می‌رسد این افراد به اینترنت برای ارضای نیازهایشان برای ستیزه جویی روی می‌آورند. علاوه بر این شاید افراد با سازگاری پایین به علت فقدان مهارت‌های اجتماعی متناسب دوست دارند بیشتر به تعامل‌های اجتماعی غیر مستقیم یا منفی رو بیاورند (زنجانی و همکاران، ۱۳۹۴). همچنین به نظر می‌رسد گرایش این شاخص بیشتر به سمت جنبه‌های مثبت اجتماعی و سلامت روانی است و افراد سازگار و موافق، محبوب‌تر از افراد ناموافق هستند؛ بنابراین می‌توان گفت این افراد مخالف هستند که در نتیجه فقدان

^۱Frangos & Fragkos

سازش‌پذیری با دنیای بیرون جذب دنیای اینترنت می‌شوند. دنیایی که در آن با تهدید کمتری مواجه هستند و می‌توانند با پدید آوردن شخصیت‌های دروغین و آرمانی خود محبوب شوند. دنیایی که در آن مجبور نیستند برای بهبود روابط خود تلاش کنند و می‌توانند هر طور که دوست دارند فکر و رفتار کنند. حال آنکه افراد موافق به‌راحتی می‌توانند با دنیای بیرون کنار بیایند، با دیگران روابط مطلوب و قابل اطمینان برقرار کنند، بدون اضطراب با تجارب تازه و هرروزه مواجه می‌شوند و با آن کنار بیایند و نیازی نداشته باشند که به دنیای غیرواقعی اینترنت پناه ببرند (حسینی بهشتیان، ۱۳۹۱).

همچنین افرادی که از صفت سازگاری پایینی برخوردارند رفتارهای تکانشی بیشتر، تحریک‌پذیری بالا و ثبات هیجانی کمتری دارند. آن‌ها منفی‌گرا، غیر دل‌پذیر، ستیزه‌جو، خودبین، مشکوک به نیت دیگران و رقابت‌جو هستند. نمره‌های پایین در این عامل با اختلال‌های شخصیت خودشیفته، ضد اجتماعی و روان‌پریشی مرتبط است. بنابراین نگرش افراد به سمت اعتیاد بر اساس سطح توافق‌پذیری پایین به خوبی قابل تبیین است (شفیعی و همکاران، ۱۳۹۶).

یافته بعدی پژوهش نشان داد که میان ویژگی شخصیت‌گشودگی به تجربه و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی تمثیلی فر و همکاران (۱۳۹۱)، موسوی اقدم (۱۳۹۶)، خانجانی و همکاران (۱۳۹۰)، محمدیون (۱۳۹۴)، ماست‌بند (۱۳۹۴) همسو و با پژوهش‌های هاشمی (۱۳۹۰)، ازتورک و همکاران (۲۰۱۵)، کایس همکاران (۲۰۱۶)، ژو و همکاران (۲۰۱۷) ناهم‌سو می‌باشند.

افراد انعطاف‌پذیر، زندگی سرشار از تجربه‌های واقعی دارند. کنجکاو و خلاق‌اند و در مقایسه با افراد بسته احساسات مثبت و منفی فراوانی دارند، که از این ویژگی‌ها می‌توان دو نوع تبیین به عمل آورد. اول اینکه صفت کنجکاوی در افراد انعطاف‌پذیر می‌تواند دلیلی برای جذب شدن به سوی اینترنت و در نهایت استفاده‌ی افراطی از آن باشد، زیرا ممکن است فرد در ابتدا از روی کنجکاوی به سوی اینترنت جذب شود بدون آنکه از عواقب آن اطلاع کافی داشته باشد و در نهایت در اثر استفاده‌ی مفرط و عدم دانش کافی در مورد نحوه‌ی استفاده به اینترنت، به آن معتاد گردد. دوم اینکه افراد با ویژگی‌های انعطاف‌پذیری نسبت به کشف جهان بیرونی و واقعی‌گرایی دارند تا کشف جهان مجازی، در نتیجه این افراد گرایش به اعتیاد به اینترنت ندارند (موسوی اقدم، ۱۳۹۶).

در یافته بعدی پژوهش سبک فرزندپروری مقتدر و اعتیاد به اینترنت رابطه منفی معناداری داشتند. در نتیجه با افزایش سبک فرزندپروری مقتدر، میزان اعتیاد به اینترنت کاهش می‌یابد. این یافته با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی کارگر (۱۳۹۷)، طباطبایی راد (۱۳۹۵)، امیری (۱۳۹۶)، نجفی (۱۳۹۵)، موسوی اقدم (۱۳۹۶) همسو می‌باشد. نظارت والدین و محافظت به موقع از فرزندان، رفتار نوجوانان را تحت تأثیر قرار می‌دهد و نوجوانان را متوجه موقعیت‌های خطرناک در محیط می‌کند و از این‌رو در جلوگیری از ارتباطات با همسالان منحرف و ناپه‌نجار تلاش می‌کنند. درواقع نظارت والدین به‌عنوان یک راه انتقال در مسیر بهنجار هست؛ بنابراین زمانی والدین با رفتارهای مقتدرانه با فرزند خود برخورد می‌کنند، هم به فرزند تلنگری می‌زنند که مواظب رفتار خود باشد و هم اینکه فرزند نسبت به رفتار خود آگاه‌تر می‌شود. از این‌رو زمانی که والدین سبک تربیتی مقتدرانه بکار می‌گیرند، فرزند را در مسیر درست زندگی قرار می‌دهند (طباطبایی راد و همکاران، ۱۳۹۵). مطالعات همچنین نشان داده‌اند که مراقبت والدینی منجر به رشد اجتماعی و عصب - شناختی لازم برای روابط و رفتارهای بین فردی مثبت می‌شود. روابط بین فردی از جمله حمایت اجتماعی و شکل دادن شبکه‌های اجتماعی قوی نیز به نوبه خود یکی از تعیین‌کننده‌های مهم بهزیستی روانی است. به لحاظ نظری، فرض بر این است که صمیمیت/پاسخگویی والدین باعث تقویت رفتارهای جامعه‌پسند فرزندان می‌شود، زیرا آن‌ها احساس امنیت، کنترل و اعتماد به محیط پیدا می‌کنند. درحالی‌که، رفتارهای خصمانه یا قهری والدین منجر به بازدارندگی رفتارهای جامعه‌پسند و به دنبال آن رفتارهای مقابله‌ای، پرخاشگرانه، کاستی در خودتنظیمی و آسیب‌های روانی می‌شود (علوی و همکاران، ۱۳۹۹).

کودکان والدینی که از سبک مقتدرانه استفاده می‌کنند، دارای سطوح بالاتر خودمختاری و صلاحیت‌های اجتماعی هستند و نیز پرخاشگری کمتری را نشان می‌دهند. در شرایط استرس‌زا، دانش آموزان دارای والدین مقتدر بیش از دانش آموزان دارای والدین مستبد و سهل‌گیر، از روش‌های حل مسئله استفاده می‌کنند (رضازاده، ۱۳۹۸).

فرزندان والدین مقتدر، مستقل، پیگیر، مسئولیت‌پذیر و با اعتمادبه‌نفس هستند. تصمیمات فرزندان والدین مقتدر، عاقلانه است. فرزند پروری مقتدر، صلاحیت‌های مثبت و مهارت‌های اجتماعی مناسب را در کودکان پرورش می‌دهد. فرزندان والدین مقتدر، نسبت به فرزندان والدین مستبد و والدین بی‌توجه، مشکلات رفتاری کمتری نشان می‌دهند. آن‌ها کودکانی تربیت‌شده و با اعتمادبه‌نفس هستند که به خود و دیگران احترام می‌گذارند و خودکنترلی از خودشان نشان می‌دهند. آن‌ها هنگام رسیدن به جوانی و بزرگسالی کمتر سرکشی می‌کنند و کمتر رفتارهای پرخطر مانند سیگار کشیدن، نوشیدن الکل و ... از خود نشان می‌دهند (پرداختی، ۱۳۹۸).

بچه‌هایی که در خانواده مقتدر پرورش می‌یابند از اعمال ناشایسته دوری می‌کنند. علت این امر نه به خاطر ترس یا تنبیه از والدین است، بلکه به تدریج و بارانمایی والدین متوجه اعمال ناپسند می‌شوند و شخصاً اعمال و رفتار خود را کنترل می‌نمایند (موسوی اقدم، ۱۳۹۶) و همچنین این فرزندان در برخورد با مشکلات و مسائل از راهبردهای مسئله مدار استفاده می‌کنند. یعنی در هنگام مواجهه با مسائل و تصمیمات فردی به جست و جو و ارزیابی اطلاعات مربوط به خود و تشریح دقیق مسائل می‌پردازند که این موضوع کاهش اعتیاد به همراه دارد (وجودی و همکاران، ۱۳۹۳).

همچنین، به اعتقاد اسکلافانی^۱ کودکان و نوجوانان با سبک^۲ فرزند پروری مقتدرانه والدین، در رفتارهای روزمره خود به‌خوبی و مطمئن رفتار می‌کنند، آن‌ها هدفمند و خودگردان هستند، از راهکارهای مقابله با استرس بهتر استفاده می‌کنند و با آرامش در رفع مشکلات تلاش می‌کنند. آن‌ها به بزرگسالان و مراجع قدرت احترام می‌گذارند و به‌دوراز ایجاد چالش و نافرمانی با دیگران رفتار می‌کنند و در برخورد با مسائل روزمره سازگارند. این خصوصیات به آن‌ها کمک می‌کند تا در مواجهه با پدیده‌ای مانند اینترنت، معقول رفتار کنند و به استفاده مشکل‌ساز از اینترنت روی نیاورند (پرداختی، ۱۳۹۸). در کل هر چقدر میزان نظارت منطقی و متعادل والدین (سبک مقتدر) بر نوجوانان بیش‌تر باشد، به همان نسبت ساختار شخصیت مطلوب در آنان شکل یافته و میزان ابتلاشان به رفتارهای اعتیادآمیز کمتر خواهد بود (گاطع زاده و همکاران، ۱۳۹۹).

در یافته بعدی پژوهش سبک فرزندپروری استبدادی و اعتیاد به اینترنت رابطه مثبت معناداری داشتند. در نتیجه با افزایش سبک فرزندپروری استبدادی، میزان اعتیاد به اینترنت افزایش می‌یابد. این یافته با نتایج به‌دست‌آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی موسوی اقدم (۱۳۹۶)، طباطبایی راد (۱۳۹۵)، کارگر (۱۳۹۷)، همسو و با پژوهش امیری (۱۳۹۶) ناهم‌سو می‌باشد.

والدین مستبد تنبیه‌کننده، محدود‌کننده، ناراضی، انعطاف‌ناپذیر، کنترلگر، متوقع و صریح هستند، و به نیاز کودکان در حداقل میزان خود پاسخ می‌دهند، و در رفتار خود با فرزندان کنترل زیادی اعمال می‌نمایند و هیچ‌گونه استدلالی برای محدودیت‌هایشان ارائه نمی‌دهند در نتیجه فرزندان والدین مسبد ناخشنود و معمولاً ناراضی هستند و به دلیل فشار و کنترل شدیدی که از جانب والدین برآنها اعمال می‌شود رابطه نزدیک و صمیمی با والدین خود ندارند که این روابط سرد میان والدین و فرزندان با افزایش اعتیاد به فضای مجازی رابطه دارد (حیدری و همکاران، ۱۳۹۶).

مطابق با یافته‌های لیبل و تامسون^۳ انضباط شدید و سختی که در خانواده‌هایی با سبک فرزند پروری آمرانه یافت می‌شود، در پردازش پیام‌های والدین از سوی کودک مداخله کرده یا مانع ایجاد می‌کند (وفایی، ۱۳۹۶).

^۱Skalafani, J.D

^۳Laible & Thompson

روزنتال (۲۰۰۹) معتقد است فرزندان^۱ والدین استبدادی به ترسو بودن، عزت نفس پایین، عدم خودانگیختگی و اعتماد یا وابستگی به مسائلی عجیب تمایل دارند. طبق یافته‌های رزینی (۱۳۹۴) جنبه‌های منفی فرزندپروری ادراک شده، پیش‌بینی کننده استعداد سوءمصرف مواد در دانش آموزان است. علاوه بر این، فرزندان والدین استبدادی تمایل دارند که رفتارهای واقعی و یا حتی هویت دوستان خود را پنهان کنند، زیرا از اینکه توسط والدین تنبیه و مجازات شوند می‌ترسند، به همین دلیل این والدین، اطلاعات زیادی در مورد رفتار و اعمال فرزندان‌شان در خلوت یا بیرون از خانه ندارند (پرداختی، ۱۳۹۸). همچنین به کار گرفتن سبک فرزندپروری مستبدانه در استفاده از شبکه‌های مجازی باعث می‌شود که اعضای خانواده به سختی در خصوص مباحث مربوط به شبکه‌های مجازی گفتگو کنند، به راحتی نمی‌توانند راجع به دسترسی به اینترنت صحبت کنند و والدین در مورد استفاده از شبکه‌های مجازی، نظرشان را به فرزندان تحمیل می‌کنند (تقوایی و همکاران، ۱۴۰۰).

بسیاری از روان‌شناسان نیز خود بر این باورند که کودکانی که تحت مراقبت بیش‌ازحد والدین قرار می‌گیرند، استقلال خود را از دست می‌دهند، واکنش کودکان نیز در این زمینه حالت تسلیم واز بین رفتن اعتمادبه‌نفس هست و می‌تواند به صورت انواع اختلالات رفتاری جلوه‌گر شود. شیوه فرزندپروری مستبدانه به علت وجود مهار شدید، سطوح بالای جدیت، انضباط بی‌ثبات و سخت‌گیرانه، سطوح نسبتاً پایینی از صمیمت عاطفی و نیز تعاملات خانوادگی ضعیف شامل فرزند پروری بی‌ثبات و مبتنی بر تنبیه، سرد یا طرد کننده قوانین انضباطی سخت و پایدار، دلبستگی با ایمن، نظارت والدینی ناکافی و اختصاص زمان اندک به کودک و فقدان ارتباط با او می‌تواند به عنوان سبک تربیتی آسیب‌رسان، سلامتی و بهزیستی کودک و مختل کند و وی را در معرض بروز اختلال‌های روانی، اعتیاد، احساس عدم جذابیت، عدم کنترل بر جنبه‌های مختلف زندگی دارد (شاهرودی و همکاران، ۱۳۹۴).

یافته بعدی پژوهش حاضر نشان داد که میان سبک فرزندپروری سهل‌گیر و اعتیاد به اینترنت رابطه معناداری وجود ندارد. این یافته با نتایج به دست آمده از پژوهش‌های داخلی و خارجی طباطبایی راد (۱۳۹۵)، موسوی اقدم (۱۳۹۶)، کارگر (۱۳۹۷)، امیری (۱۳۹۶) ناهم‌سو هست.

با توجه به پیشینه تحقیقات مشابه انتظار می‌رفت بین سبک فرزندپروری سهل‌گیر با اعتیاد به اینترنت رابطه وجود داشته باشد. علت این ناهم‌سو بودن را می‌توان به پیچیدگی رفتار و روان انسان نسبت داد و این که رفتارهایی هم چون اعتیاد تحت تاثیر عوامل محیطی و درونی مختلفی می‌باشد. همچنین عوامل اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و... در این موضوع دخیل هستند.

این تحقیق با چند محدودیت روبرو بود. نخستین محدودیت پژوهش مربوط به نمونه‌گیری از جامعه آماری بود. به علت اپیدمی کرونا و غیرحضور بودن دانشگاه‌ها در زمان پژوهش، دسترسی به کل جامعه آماری امکان‌پذیر نبود و همچنین از روش نمونه‌گیری در دسترس استفاده شد که این موضوع تعمیم‌پذیری پژوهش را کاهش می‌دهد. محدودیت دیگر پژوهش استفاده از پرسشنامه برای جمع‌آوری داده‌ها بود. در چنین ابزارهایی احتمال اینکه افراد تلاش کنند خود را بهتر از آنچه واقعاً هستند، جلوه دهند بسیار زیاد است که این امر تا حدودی دقت نتایج را کاهش می‌دهد. هرچند برای کنترل این محدودیت و جلوگیری از کاهش دقت نتایج به نمونه‌ها گفته شد که در ابزارهای این پژوهش، پاسخ صحیح و غلط وجود ندارد و پاسخ‌ها به صورت محرمانه نزد پژوهشگر می‌ماند. طولانی بودن آزمون‌ها و خستگی ناشی از آن ممکن است انگیزه و دقت پاسخگویان را هنگام خواندن و پاسخ دادن به پرسش‌ها تحت تأثیر قرار داده باشد؛ البته در این راستا محقق تلاش می‌کرد با توضیحات لازم دقت پاسخگویی و انگیزه لازم را در آن‌ها ایجاد کند. آزمودنی‌های این پژوهش دانشجویان مقطع کارشناسی بودند. لذا تعمیم نتایج این پژوهش به دانشجویان سایر مقاطع با احتیاط باید صورت گیرد. پژوهش حاضر بر روی دانشجویان شهر قم انجام شد، لذا از تعمیم‌پذیری نتایج به سایر شهرها باید احتیاط کرد. با توجه به مطالب گفته شده پیشنهاد می‌شود در پژوهش‌های بعدی با جمع‌آوری نمونه‌های آماری بیشتر و دقیق‌تری بررسی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان انجام شود. از آنجایی که یکی از

^۱Rosenthal, M

محدودیت‌های تحقیق حاضر وجود ابهام در پاسخ‌دهی به پرسش‌نامه و احتمال سوگیری در پاسخ به پرسش‌نامه بود، پیشنهاد می‌شود در تحقیقات بعدی در این زمینه در کنار پرسش‌نامه از مصاحبه و سایر روش‌های گردآوری اطلاعات نیز استفاده گردد. به دلیل شیوع اعتیاد به اینترنت در میان دانشجویان پیشنهاد می‌شود در تحقیقات بعدی در این زمینه با تمرکز بر تحقیقات کیفی و پدیدارشناسی، عوامل اصلی تأثیرگذار بر اعتیاد دانشجویان به اینترنت با دقت و گستردگی ویژه‌ای موردبررسی قرار گیرد. پیشنهاد می‌شود پژوهشگران در شهرهای دیگر بر روی دانشجویان این تحقیق را بررسی کنند تا بتوان نتایج از جامعه وسیع‌تری به دست آورد و تعمیم‌پذیری بالا برود. پیشنهاد می‌شود در مطالعات بعدی متغیرهایی همچون سبک‌های هویت، سبک‌های مقابله‌ای و خودپنداره استفاده شود.

منابع

- امیری نیا، مریم، ایمانی، مهدی (۱۳۹۸). پیش بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس ابعاد حمایت اجتماعی ادراک شده و پیوند با پدر در دانش آموزان دبیرستانی، پژوهشهای مشاوره، ۱۸ (۷۰)
- امیری، علی عباس (۱۳۹۶). پیش بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس شیوه های فرزند پروری و سبک رهبری معلم در دانش آموزان پایه سوم مقطع متوسطه، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه علوم تربیتی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه پیام نور کرمانشاه
- بنی اسدی، ساناز (۱۳۹۸). رابطه ویژگی شخصیتی و حمایت اجتماعی با نشانه های تنیدگی پس از تروما و تعالی پس از ضربه ای در بازماندگان زلزله بم. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه شهیدبهبشتی
- پرداختی، مهدی (۱۳۹۸). رابطه بین سبک های فرزندپروری با اعتیاد به اینترنت: نقش واسطه ای هوش اخلاقی. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه روان شناسی. دانشکده علوم اجتماعی. دانشگاه بین المللی امام خمینی (ره)
- تقوایی، داوود، سرابی، روزیتا، جهانگیری، مهدی (۱۴۰۰). وابستگی به شبکه های مجازی و سبک های فرزندپروری در نوجوانان با نقش واسطه ای تنظیم هیجان، سبک زندگی اسلامی با محوریت سلامت، ۴ (۵)، ۲۱۱-۲۰۱
- تمنایی فر، محمدرضا، صدیقی ارفعی، فریبرز، گندمی، زینب (۱۳۹۱). رابطه بین اعتیاد به اینترنت با ویژگیهای شخصیتی دانش آموزان مقطع متوسطه، مجله تحقیقات علوم پزشکی زاهدان، ۱۴، ۶۷-۷۱
- حبیبی، یاسر، میکائیلی، نیلوفر (۱۳۹۵). طراحی و آزمون الگوی علی رابطه بین اعتیاد به اینترنت با خودتنظیمی هیجانی، حساسیت به طرد و خودافشایی برخط با میانجی گری اضطراب اجتماعی در دانشجویان، فرهنگ در دانشگاه اسلامی، ۶ (۲۰)، ۴۱۸-۳۹۵
- حسن زاده، رمضان، بیدختی، عاطفه، رضایی، عباس، رهایی، فاطمه (۱۳۹۱). رابطه اعتیاد به اینترنت با پیشرفت تحصیلی و ویژگی های شخصیتی فراگیران، فن آوری اطلاعات و ارتباطات در علوم تربیتی، ۳ (۱)، ۱۰۷-۹۵
- حسن زاده، رمضان، طالبوندانی، طاهره (۱۳۹۵). بررسی ارتباط بین اعتیاد به اینترنت با سلامت روان دانشجویان دانشگاه آزاد ساری، فصل نامه نسیم تندرستی، ۴ (۴)، ۱۵-۲۰
- حسینی بهشتیان، محمد (۱۳۹۱). رابطه بین اعتیاد به اینترنت و ویژگی های شخصیتی دانشجویان دانشگاه های دولتی شهر تهران، جامعه پژوهشی فرهنگی، ۳ (۱)، ۹۶-۷۹
- حیدری، حسن، جودی، زهرا، آل یاسین، علی (۱۳۹۶). پیش بینی اعتیاد به فضای مجازی بر اساس سبک های فرزندپروری، جو عاطفی خانواده، اضطراب اجتماعی در دانش آموزان دبیرستانی شهر قم، مجله پیشرفت های نوین در علوم رفتاری، ۸ (۲)، ۲۷-۱۷
- خانجانی، زینب، اکبری، سعیده (۱۳۹۰). رابطه ویژگی های شخصیتی نوجوانان و اعتیاد آنان به اینترنت، یافته های نو در روانشناسی، ۶ (۱۹)، ۱۲۷-۱۱۳
- دلاور، علی (۱۳۹۸). روش تحقیق. ویراست چهارم. تهران: ویرایش

- دهقانی، فهیمه، کاظمی، اعظم (۱۳۹۸). بررسی نقش احساس تنهایی و ویژگی های شخصیتی در پیش بینی وابستگی به شبکه های مجازی در دانشجویان، رویش روان شناسی، ۸(۱)، ۳۴.
- رستمی، چنگیز، اردلان، آسو، احمدیان، حمزه، مهدی آبادی، مهدی (۱۳۹۵). بررسی اعتیاد به اینترنت بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیتی در دانشجویان دانشکده پیراپزشکی دانشگاه علوم پزشکی کردستان، مجله علوم پزشکی زانکو، ۵۲(۱۷)، ۶۵-۷۳.
- رستمی، نسرين (۱۳۹۸). پیشبینی اعتیاد به اینترنت و اعتیاد به شبکه های اجتماعی بر اساس تیپ شخصیتی D و سرمایه های روانشناختی، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه الزهرا رستمیان، حمید (۱۳۹۵). بررسی نقش سبکهای فرزندپروری مادر بر گرایش به اعتیاد به اینترنت و خودکارآمدی تحصیلی نوجوانان، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه علوم انسانی، دانشکده روان شناسی، دانشگاه آزاد شاهرود رضازاده، زهرا (۱۳۹۸). پیش بینی میزان تابآوری نوجوانان بر اساس سبک های فرزندپروری با میانجیگری ارضای نیازهای بنیادین روانشناختی. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه علامه تربیتی زنجان، نازیلا، آگاه هریس، مژگان (۱۳۹۴). مقایسه ویژگی های پنج عامل شخصیت در دانشجویان بدون و در معرض اعتیاد به اینترنت، روان شناسی سلامت، ۴(۳)، ۷۶-۸۷.
- سعادت اظهر، حمیدرضا، صبحی قراملکی، ناصر، ضرغام حاجبی، مجید (۱۴۰۰). نقش ویژگی های شخصیتی در پیش بینی تاب آوری، مجله طب انتظامی، ۱۰(۲)، ۱۲۵-۱۳۲.
- شاهرودی، شیلا، صفاریان، سعید (۱۳۹۴). رابطه بین شیوه های فرزندپروری والدین با اعتیاد به اینترنت دانش آموزان مقطع متوسطه، پژوهش های نوین در علوم انسانی، <https://civilica.com/doc/390539>.
- شفیعی، حسن، قمیصی، محمدرضا (۱۳۹۶). ویژگی های شخصیتی و نگرش به اعتیاد و مواد مخدر در دانشجویان، روان شناسی معاصر، ۱۲، ۹۶۱-۹۵۷.
- شمس راوندی، حمیدرضا، شریفی، حسن پاشا، گنجی، حمزه (۱۳۹۹). ارائه مدل ساختاری به منظور پیش بینی فرسودگی شغلی داوران حرفه ای فوتبال ایران بر اساس پنج عامل بزرگ شخصیت با میانجیگری حرمت خود، مجله علوم روان شناختی، ۹۴(۱۹)، ۱۳۰۷-۱۳۱۸.
- صادقی، سجاد (۱۳۹۷). بررسی عوامل اجتماعی مؤثر بر اعتیاد به اینترنت در بین دانشجویان دانشگاه تبریز. پایان نامه ارشد. گروه علوم اجتماعی. دانشکده ادبیات و علوم انسانی. دانشگاه گیلان طباطبایی راد، اله، اکبری، افضل (۱۳۹۵). پیش بینی اعتیاد به اینترنت و اضطراب اجتماعی براساس سبکهای فرزندپروری در نوجوانان شهر سبزوار، مجله آموزش و سلامت جامعه، ۳(۴)، ۵۸-۵۲.
- عسگری زاده، قاسم، قاسمی، فاطمه، موسوی نسب، محمدحسین (۱۳۹۸). رابطه ویژگی های شخصیت، نگرش مذهبی و رضایت جنسی با گرایش به طلاق در زنان پیراپزشک شهر کرمان در سال ۹۵-۱۳۹۴، ۵(۴)، ۳۳-۲۰.
- علوی، خدیجه، رمضانی، شیم (۱۳۹۹). نقش سبک های فرزندپروری ادراک شده و شفقت به خود در پیش بینی آمادگی اعتیاد در جوانان، فصلنامه علمی اعتیاد پژوهی، ۴(۵۸)، ۱۱۲-۸۹.
- فردآقایی، انوشه، اورکی، محمد (۱۳۹۸). بررسی رابطه بین ویژگی های شخصیتی و میزان استرس با اعتیاد به اینترنت و رضایت زناشویی در زنان متأهل، مجله روانشناسی و روان پزشکی شناخت، ۶(۴)، ۲۵-۱۳.
- فیروزی، محمدرضا، محمدی، مهرانوش، نیکدل، فریبرز (۱۳۹۶). نقش پیش بینی کننده هوش هیجانی و سبک های فرزندپروری ادراک شده در شادکامی دانش آموزان، پژوهش نامه روان شناسی مثبت، ۲(۴)، ۵۰-۳۹.
- کارگر شورکی، بهروز (۱۳۹۷). بررسی رابطه بین سبک های فرزندپروری والدین با پرخاشگری و اعتیاد به اینترنت در بین دانش آموزان متوسطه شهرستان میبد، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه آزاد اردکان
- گاطع زاده، عبدالامیر، مولایی راد، محمدرضا (۱۳۹۹). پیش بینی آمادگی به اعتیاد نوجوانان بر اساس شیوه های فرزندپروری والدین و نقش میانجی منبع کنترل، مجله دانشگاه علوم پزشکی رفسنجان، ۱۹(۱۲)، ۱۲۷۶-۱۲۶۱.

ماست بندها، مرضیه (۱۳۹۴). بررسی نقش ابعاد شخصیتی هگزاگو در پیش بینی اعتیاد به اینترنت در دانشجویان دانشگاه بین المللی امام خمینی قزوین، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی، دانشکده علوم اجتماعی، دانشگاه بین المللی امام خمینی

مجیدی کاکرودی، زینب (۱۳۹۴). رابطه استرس تحصیلی، صفات شخصیت، درک عملکرد خانواده با اعتیاد به اینترنت، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه خوارزمی
محمدیون، اختر (۱۳۹۴). بررسی رابطه اعتیاد به اینترنت با هوش هیجانی و ویژگی های شخصیتی و عملکرد تحصیلی دانشجویان دانشگاه آزاد شاهرود، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد شاهرود

معمار، ادیب (۱۳۹۸). رابطه ویژگیهای شخصیتی و عملکرد تحصیلی با اعتیاد به اینترنت در دانش آموزان پسر دوره متوسطه. پایان نامه کارشناسی ارشد. گروه آموزشی مشاوره و راهنمایی. دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه خوارزمی

ملک احمدی، حکیمه، جعفریان، اعظم (۱۳۹۰). آسیب شناسی اعتیاد به اینترنت (مطالعه موردی: شاهین شهر اصفهان)، جامعه شناسی تاریخی، ۳(۲)، ۹۳-۱۱۶

موسوی اقدام، سیماء (۱۳۹۶)، نقش ویژگی های شخصیتی و سبک های فرزندپروری والدین در پیش بینی اعتیاد به اینترنت نوجوانان شهر تبریز، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان شناسی، دانشگاه تبریز
نجفی، شمیم (۱۳۹۵). پیش بینی اعتیاد به اینترنت بر اساس شیوه های فرزندپروری و تعارضات والد-نوجوان دانش آموزان دختره دوره متوسطه شهر گرگان، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه روان شناسی عمومی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه آزاد کرج

نریمانی، محمد، پرنیان خوی، مریم (۱۴۰۰). نقش توانمندی ایگو و سبک های فرزندپروری در پیش بینی آسیب پذیری نسبت به اعتیاد با نقش واسطه ای سرکوبگری عاطفی در نوجوانان پسر، اعتیاد پژوهی، ۱۵(۶۱)، ۱۶۶-۱۴۵
نیری، محمود (۱۳۹۶). نقش واسطه گری بلوغ عاطفی در رابطه سبک های فرزندپروری ادراک شده و فرسودگی تحصیلی دانش آموزان دختر دوره دوم متوسطه شهر تهران در سال تحصیلی ۹۶-۹۷. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه خوارزمی

وفایی، مرضیه (۱۳۹۶). مقایسه سبک های فرزندپروری و منزلت های هویت من در جوانان ایرانی و افغانستانی: تبیین رابطه سبکهای فرزندپروری و منزلتهای هویت من. پایان نامه کارشناسی ارشد. دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی. دانشگاه تهران

هاشمی، مریم (۱۳۹۰). بررسی رابطه بین پنج عامل بزرگ شخصیت، اعتیاد به اینترنت و عملکرد تحصیلی در دانش آموزان دختر و پسر مقطع دبیرستان شهر شیراز، پایان نامه کارشناسی ارشد، گروه علوم تربیتی، دانشکده روان شناسی و علوم تربیتی، دانشگاه اصفهان

Błachnio, A., Przepiorka, A., Mithat, D. (2017). The role of personality traits in Facebook and Internet addictions: A study on Polish, Turkish, and Ukrainian samples, computers in human behavior, 68, 269-275

Karaer, Y., Akdemir, D. (2019). Parenting styles, perceived social support and emotion regulation in adolescents with internet addiction, Comprehensive Psychiatry, 92, 22-27

Kaya, A., Dalgiç, A. I. (2020). How does internet addiction affect adolescent lifestyles, Journal of Pediatric Nursing,

- Kayis, A. R., satıcı, A., Yilmaz, M.F., simsek, D. (2016). Big five-personality trait and internet addiction: A meta-analytic review, *computers in humans behavior*, 63, 35_40
- Mahamontri, p., Piyaraj, p., Koolsriroj, n., Pattanaporn, v. (2018). Prevalence and associated factor of Internet addiction among population-based sample of secondary school students in rural community, Thailand . *revue-depidemiologie-et-de-sante-publique*, 66, S418-S419
- Oztürk, C., Bektas, M., Ayar, D. (2015). Association of Personality Traits and Risk of Internet Addiction in Adolescents, *Asian Nursing Research*, 9, 120_124
- Rajesh, T., Rangaiah, B. (2020). Facebook addiction and personality, *Heliyon*, 6, e03184
- Şenormancı, O., Saraçlı, O., Atasoy, N. (2014). Relationship of Internet addiction with cognitive style, personality, and depression in university students. *Comprehensive Psychiatry*, 55, 1385_1390
- Wang, W., Li, D., Li, X., Wang, Y., Sun, W. (2018). Parent-adolescent relationship and adolescent internet addiction: A moderated mediation model. *addictive behaviors*, 84, 111-117
- Zhou, Y., Li, D., Li, X., Wang, Y. (2017). Big five personality and adolescent Internet addiction: The mediating role of coping style, *addictive behaviors*, 64, 42-48
- Zhou, Y., li, D., jia, J., li, X., zhao, L., Sun, W., Wang, W. (2017). Interparental conflict and adolescent internet addiction: The mediating role of emotional insecurity and the moderating role of big five personality traits, *computers in humans behavior*, 73, 470_478